

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 6120/19

לפני: כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט א' שטיין

העותרים: פרופ' ורוניקה כהן ו-65 אח'

נ ג ד

המשיבים: 1. יד ושם – רשות הזיכרון לשואה ולגבורה
2. משרד החוץ

עתירה למתן צו על-תנאי

תאריך הישיבה: ז' באדר התש"ף (3.3.2020)

בשם העותרים: עו"ד איתי מק

בשם המשיב 1: עו"ד דוד נ. שמרון; עו"ד אלי אברך

בשם המשיב 2: עו"ד עמרי אפשטיין

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

1. 66 עותרים, פעילים חברתיים ופוליטיים, מבקשים כי נורה למשיבים לאסור או למנוע קיום ביקורים רשמיים במוזיאון לתולדות השואה, יד ושם, של בכירים זרים המעורבים בביצוע פשעי מלחמה והפרות חמורות של זכויות אדם ברחבי העולם, או תומכים במדיניות גזענית ואנטישמית.

2. בשנים 2017-2019 פנו העותרים מספר פעמים ליד ושם – רשות הזיכרון לשואה ולגבורה (להלן: יד ושם), בבקשה להימנע מלקיים ביקורים מתוכננים של מנהיגים זרים, "מפוקפקים ומסוכנים". כך עשו העותרים לפני ביקורו של נשיא הפיליפינים, רודריגו דוטרה; כך עשו לפני ביקורו של יו"ר הפרלמנט של דרום סודן; כך עשו לפני ביקורו

של ראש ממשלת הונגריה, ויקטור אורבן; כך עשו לפני ביקורו של שר הפנים האיטלקי, מתיאו סלביני; וכך עשו גם לפני ביקורו של נשיא ברזיל, ז'איר בולסונרו. כל המנהיגים הללו, כך נטען, מעורבים בביצוע פשעי מלחמה והפרת זכויות אדם, או התבטאו באופן גזעני ואנטישמי.

3. נציגי יד ושם דחו את הבקשות, בנימוק שביקורים אלו מתקיימים בהתאם לתכנית הביקור שקבע משרד החוץ. ביום 1.5.2019 פנו העותרים למשרד החוץ, בבקשה לבטל את הפרוטוקול הדיפלומטי, ולהימנע מקיום ביקורים של מנהיגים מעין אלו ביד ושם. ביום 25.7.2019 נענו העותרים, כי כללי האירוח של מנהיגים זרים בישראל נקבעו בהחלטת ועדת שרים לענייני סמלים וטקסים (ס/ט/128), אשר קיבלה תוקף של החלטת ממשלה (להלן: החלטת הממשלה). במסגרת כללים אלו נקבעו ראשי פרקים לתכנית אירוח עבור ראשי מדינות, ראשי ממשלה ושרי חוץ של מדינות זרות המבקרים בישראל. תכנית האירוח כוללת בין היתר ביקור במוזיאון יד ושם. ככל שמבקשים העותרים להשיג על החלטת הממשלה, הדרך לעשות כן אינה באמצעות פניה אל משרד החוץ.

4. ביום 28.7.2019 השיבו העותרים לתגובת משרד החוץ, וציינו כי גם בהתאם להחלטת הממשלה נתון למשרד החוץ שיקול דעת בבניית תכנית הביקור, כך שזו תתאים "לאופי, יעדיו וצרכיו המיוחדים". בהתאם לכך, ברי כי ביקור רשמי ביד ושם "אינו מתאים לאופי, ליעדים ולצרכים המיוחדים של ביקור בישראל של רוצחים, מענים, אנסים, גזענים, אנטישמים, ומי שתומכים ברצח עם, בפשעים נגד האנושות, בפשעי מלחמה ובהפרות חמורות של זכויות אדם ואזרח". לפיכך ביקשו העותרים כי מעתה ואילך, יבחן כל ביקור ביד ושם לגופו. ביום 7.8.2019 השיבה נציגת משרד החוץ, כי המשרד "שומר לעצמו את שיקול הדעת בכל הנוגע לתוכנם של ביקורי אישי מדינה בישראל".

מכאן העתירה שלפנינו.

5. העתירה, רובה ככולה, מוקדשת לתיאור מעשי זוועה, אונס ורצח, כמו גם להתבטאויות גזעניות ואנטישמיות, מעשים שבוצעו ודברים שנאמרו על-ידי מנהיגים ממדינות שונות בעולם – בהן בורמה, ברזיל, איטליה, פיליפינים, הונגריה, דרום סודן, קניה, סרי לנקה, פפואה ניו-גינאה, חוף השנהב ובורקינה פאסו – כולם, ביקרו במהלך השנים במוזיאון יד ושם. מטרת העתירה, כך נטען, למנוע 'ביקורים מבישים' מעין אלו, של בכירים זרים המעורבים או תומכים בביצוע פשעי מלחמה והפרות חמורות של זכויות אדם ברחבי העולם, ואשר תומכים במדיניות גזענית ואנטישמית.

6. במישור המשפטי טוענים העותרים שלוש טענות: ראשית, פרשנותו של משרד החוץ את החלטת הממשלה שגויה ומרחיקת לכת. כאמור, ההחלטה מאפשרת גמישות בבניית תכנית הביקור של בכירים זרים בישראל, "בהתאם לאופיו, יעדיו וצרכיו המיוחדים". ביקור רשמי במוזיאון יד ושם, אינו מתאים לאופי, ליעדים ולצרכים המיוחדים של ביקורי מנהיגים המעורבים או תומכים בפשעים נגד האנושות ובהפרות חמורות של זכויות אדם ואזרח; שנית, יד ושם, ככל רשות ציבורית, אינה רשאית להתפרק לחלוטין משיקול דעתה, סמכויותיה ותפקידיה, כפי שנקבעו בהוראות חוק זכרון השואה והגבורה – יד ושם, התשי"ג-1953. הצורך הלגיטימי של יד ושם בסיוע משרד החוץ לשם תיאום ביקורים של בכירים זרים, אינו מצדיק ויתור מלא של יד ושם על שיקול הדעת הנתון לה, להתנגד לביקור מנהיגים זרים שכאלו; שלישית, על המשיבים, יד ושם ומשרד החוץ, לפעול במסגרת 'מתחם הסבירות'. בענייננו מתבטא חוסר הסבירות באי-שקילות כל השיקולים הרלבנטיים, ולחלופין במתן משקל מוטעה לשיקולים השונים. לעמדת העותרים, "לא יעלה על הדעת כי המוזיאון המרכזי להנצחת שואת היהודים באירופה, יארח באופן רשמי שוב ושוב בכירים החשודים בפשעי מלחמה, פשעים נגד האנושות והפרות חמורות של זכויות אדם, התומכים באונס, והמלבים אנטישמיות ושנאת זרים [...] הביקורים הללו מכתימים את מוזיאון 'יד ושם', ופוגעים ברגשות חלקים נכבדים מהציבור הישראלי, הקהילות היהודיות בתפוצות, ניצולי השואה ונרדפי הנאצים, חוקרות וחוקרים ותורמות ותורמים [...] המשך התנהלות המשיבים כרגיל ומחדלם, במיוחד לאחר פניות העותרים/ות אליהם, לוקים בחוסר סבירות קיצוני".

7. מנגד טוענים המשיבים, כי דין העתירה להידחות. לטענת יד ושם, טענות העותרים נסמכות על ההנחה, לפיה נתונות לה סמכויות מנהליות בנוגע לזהות המבקרים ביד ושם במסגרת ביקורים רשמיים. דא עקא, שזהו אינו המצב. על-פי החוק, ועל-פי החלטת הממשלה, הסמכות בהקשר זה נתונה למשרד החוץ. תפקידה של יד ושם הוא אחד – למלא את חובת ההגנה בממשלה ביחס לביקורים של אורחים רשמיים של המדינה.

8. לטענת משרד החוץ, דין העתירה להידחות – על הסף, ולגופה. על הסף – מחמת היותה כללית וכוללנית, מבלי להתייחס לתשתית עובדתית קונקרטית, כאשר עניינה בביקורים עתידיים שטרם התרחשו, ונסיבותיהם הפרטניות אינן ידועות.

9. לגופם של דברים טוען משרד החוץ, כי פעולתם של הגורמים המוסמכים בהתאם לכללים שנקבעו בהחלטת הממשלה – כללים שלא נתקפו בעתירה – אינה מגלה עילה להתערבות שיפוטית: ראשית, החלטת הממשלה ביחס לעריכת ביקורים של אישי מדינה זרים ביד ושם, מותירה שיקול דעת בידי הגורמים המקצועיים במשרד החוץ. קביעת כלל גורף האוסר על ביקורים ביד ושם ביחס לכל אותם מקרים שבהם מדברים העותרים –

וכאמור, אלו נוסחו ככוללניות, ואינם ניתנים להגדרה ברורה – חותרת תחת שיקול הדעת הנתון לגורמים המוסמכים; שנית, הטלת איסור גורף על ביקור מנהיגים זרים, בנסיבות שבהן מדברים העותרים, תפגע "בהגשמת הערכים החשובים העומדים בבסיס עריכתם של ביקורים אלו [...] בניגוד לתפיסתם של העותרים כפי שעולה מעתירתם, לעמדת המשיב, דווקא קיים ערך מוסרי-חינוכי רב בביקורם של מנהיגי מדינות אשר למשל חותרות לשינוי האמת העובדתית בדבר פעולותיהן במהלך השואה וליצירת נרטיב אחר בנושא, או שנטען לגביהם כי הם מעורבים בהפרות זכויות אדם חמורות" (סעיף 31 לתגובת משרד החוץ); שלישית, הבחנה בין אישי מדינה על בסיס עמדה ערכית ביחס להתנהלותם ומעשיהם, וקביעה מי ראוי או לא לבקר ביד ושם בהתאם, עשויה לפגוע ביחסי החוץ של המדינה, עם אותן מדינות שתימנע השתתפות מנהיגיהן בביקור רשמי ביד ושם. "תקריט דיפלומטי בעניין זה אף עלולה לחרוג מגבולות המקרה המסוים ולהשפיע על היחסים בין המדינות בהיבטים רבים אחרים (מדיניים, ביטחוניים, כלכליים וכיו"ב)"; רביעית, קביעת תוכן הביקורים של אישי מדינה זרים הוא נושא מדיני מובהק. "החלטות בעניין זה מבוססות על מכלול שיקולים מדיניים, כמו גם שיקולים ערכיים, ומצויות בלב ליבו של מתחם שיקול הדעת הרחב הנתון לגורמי המדינה המוסמכים ובעלי המומחיות בתחום זה". בהתאם לפסיקה, התערבות בשיקול דעתן של הרשויות המוסמכות בעניינים מדיניים ובשיקולים מתחום יחסי החוץ, לא תעשה אלא כמצבים חריגים ביותר. הנדון דידן אינו בא בגדרם של מצבים חריגים אלו.

10. בדיון שקיימנו בעתירה, שבו ב"כ העותרים וב"כ המשיבים על טענותיהם שבכתב, בעתירה למתן צו על-תנאי ובתגובות, חידדו והבהירו; אלו בכה ואלו בכה.

11. לאחר עיון בטענות הצדדים, ושמיעת טענותיהם על-פה, באתי לכלל מסקנה כי דין העתירה להידחות. יש טעם בעילות-הסף שהעלה לפנינו ב"כ משרד החוץ – העתירה אכן כוללנית, במובן זה שהיא מערבת מקרים שונים ונסיבות שונות, ואינה תוקפת מקרה פרטני. בהתאם לכך, גם הסעד שנתבקש בעתירה נוסח באופן כוללני, ודי בכך כדי לדחותה. מכל מקום, בנסיבות העניין מקובלות עלי טענות משרד החוץ גם לגופם של דברים, ומוטב להכריע בהן כבר עתה.

12. ראשית, יש לדחות את טענות העותרים ככל שהן מכוונות כלפי יד ושם. סעיפים 1 ו-2 לחוק זכרון השואה והגבורה – יד ושם, התשי"ג-1953, שאליהם מפנים העותרים, אינם מעניקים סמכות מנהלית ליד ושם ביחס לביקור אישי מדינה זרים. החלטת הממשלה, שמסדירה באופן מפורט את הכללים והנהלים בהקשר זה, קובעת במפורש כי "האחריות הכוללת וסמכויות הביצוע, בעת עריכת הטקסים ואירוח אישי מדינה בארץ כמפורט בהחלטה זו מוטלת על משרד החוץ" (ההדגשה הוספה). הנה כי כן, יד ושם איננה בעלת הסמכות; לא לה לקבוע אם יש לאפשר ביקור של מנהיג זה או אחר, אם לאו. באין

סמכות, אין שיקול דעת; באין שיקול דעת, אין יסוד לטענה בדברים פגמים שנפלו לכאורה בהפעלתו.

13. לגופם של דברים. העתירה מעוררת שאלה כבדת משקל, שאלה מוסרית-ערכית, הטומנת בחובה מתח בין שיקולים דאונטולוגיים מזה, לבין שיקולים תועלתניים מזה. האמנם ראוי כי מנהיגים הנושאים באחריות לביצוע מעשי זוועה ורצח, אונס, ביזה, שריפה, עינוי וכיוצא באלו פשעים מחרידים, יעלו ויבואו לבקר במוזיאון יד ושם, המתעד ומנציח את שואת העם היהודי? (הכל לפי הנטען בעתירה, לא אשוב לפרט כאן את הזוועות הללו, ואינני קובע מסמרות לגבי נכונותן). העותרים סבורים, כי הדבר "לא יעלה על הדעת", ומציגים בהקשר זה עמדה ערכית חד-משמעית. משרד החוץ לעומתם סבור אחרת, ומציג בהקשר זה תמונה מורכבת יותר – הן לנוכח הערך המוסרי-חינוכי הגלום לשיטתו בביקור מנהיגי מדינות ביד ושם (בפרט אלו החותרות לשינוי האמת העובדתית בדבר פעולותיהן במהלך השואה), הן בשל החשש מפני פגיעה אפשרית ביחסי החוץ של המדינה.

14. תהא ההכרעה בשאלה מורכבת זו כאשר תהא, אין זה עניין לבית המשפט לענות בו. הממשלה והכנסת, להן הסמכות לקבוע את המדיניות הראויה בהקשר זה. טענת העותרים, לפיה התנהלות המשיבים לוקה בחוסר סבירות קיצונית, אינה יכולה לבסס עילה להתערבותנו. חזקה על משרד החוץ, כי הוא מודע היטב ל'מוניטין' של המנהיגים השונים המבקרים בישראל. אינני יודע אם החלטת משרד החוץ לארח ביד ושם את המנהיגים ששמן נזכר בעתירה, היא בהכרח ההחלטה הנכונה או המוסרית ביותר. אפשר שישנם טעמים טובים להכריע אחרת. מכל מקום, העובדה שעמדתם המוסרית-ערכית של העותרים שונה מזו של משרד החוץ, עדיין אינה הופכת אותה ל'בלתי סבירה באופן קיצוני'. ואף זאת ראוי להעיר: הלכה למעשה, מבקשים העותרים להנהיג מדיניות ביקורים שונה מזו שמנהיג משרד החוץ. על הקושי הטמון בשימוש בעילת הסבירות המהותית ביחס להחלטות מדיניות כגון דא, עמדתי לא מכבר:

"החלטות המתקבלות על ידי דרג נבחר – ממשלה, שרים, ראשי רשויות – הן על פי רוב החלטות המשקפות תפיסת עולם; תפיסת עולם ערכית, תפיסת עולם מקצועית. לעיתים ההחלטות עוסקות בסוגיה נקודתית, לרוב עניינן בהתוויית מדיניות הנושאת עימה משמעויות רוחביות. עובדה זו כשלעצמה אינה מחסנת החלטות אלו מפני ביקורת שיפוטית. יחד עם זאת, מן הראוי כי אופיין של החלטות אלו יכתיב את היקפה של הביקורת. ביקורת שיפוטית המבוססת על עילת הסבירות המהותית, הרחבה, העמומה, אינה

הולמת ביקורת שיפוטית על החלטות המשקפות הכרעה ערכית-מקצועית של דרג פוליטי נבחר. היא פוגעת בגרעין הקשה של עקרון הפרדת הרשויות. נעדרים ממנה שני היסודות שעליהם עמדתי לעיל: מומחיות והכשר דמוקרטית. גם הניסיון בשטח מלמד כי הביקורת נגד השימוש בעילת הסבירות המהותית מופנית בעיקרו של דבר כלפי אותם מצבים שבהם בית המשפט מתערב בשיקול דעתו של דרג נבחר" (נעם סולברג "על ערכים סובייקטיביים ושופטים אובייקטיביים" השילוח 18, 37, 53 (2019); ההדגשות במקור).

15. סוף דבר: אני סבור כי דין העתירה להידחות, וכך אציע לחברי לעשות. בנסיבות העניין, לא נעשה צו להוצאות.

ש ו פ ט

השופט י' אלרון:

1. אבקש לייחד מספר מילים באשר להנחת המוצא העומדת בבסיס העתירה הניצבת לפנינו.

במסגרת העתירה, קובלים העותרים על יישומה על ידי המשיבים של החלטת ועדת השרים לענייני סמלים וטקסים מיום 1.12.1982 (להלן: ההחלטה), וטוענים כי ביקורם במוזיאון יד ושם של אישים שונים אשר על פי הנטען השתתפו בביצוע פשעים נגד האנושות ופשעי מלחמה, מביא לכך שהמוזיאון משמש "תחנה לצרכי תעמולה", ובמובן זה פוגע בזכרון השואה ובמסר שמבקש מוסד יד ושם להנחיל.

ואולם, בניגוד לעמדת העותרים, אני סבור כי בביקורים אלה טמון דווקא ערך חינוכי ומסר חד וברור שמעבירה מדינת ישראל לאישי מדינות העולם הבאים בשעריה, ובהם גם, ואולי במיוחד, המבקרים אשר נגד ביקורם קובלים העותרים.

2. חוק זכרון השואה והגבורה – יד ושם, התשי"ג–1953 (להלן: החוק) מורה על הקמת "רשות זכרון, יד ושם", אשר שמה לה למטרה "לאסוף אל המולדת את זכרם של כל אלה מבני העם היהודי שנפלו ומסרו את נפשם, נלחמו ומרדו באויב הנאצי ובעוזריו ולהציב שם וזכר להם, לקהילות, לארגונים ולמוסדות שנחרבו בגלל השתייכותם לעם היהודי".

לצורך כך הוסמך יד ושם, בין היתר, להקים מפעלי זכרון; לכנס עדויות על השואה "ולהנחיל לעם את לקחה"; וכן "לייצג את ישראל במפעלים בינלאומיים שמטרתם הנצחת זכרם של קרבנות הנאצים וחללי המלחמה בהם" (סעיף 2 לחוק).

תכלית זו של המוסד, להנציח את קרבנות השואה, לתעד את הקהילות שנחרבו ולהנחיל את זכרון השואה, טמונה בשם שניתן לו – "יד ושם" – הלקוח מספר ישעיהו:

"ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ובנות
שם עולם אתן לו אשר לא יכרת" (ישעיהו נ"ו ה').

לשון החוק וההיסטוריה החקיקתית שלו מביאים לידי ביטוי גם את שאיפתה של מדינת ישראל כבר בראשית דרכה להציב עצמה בחזית מפעל ההנצחה והזכרון של קרבנות השואה, ולהעביר מסר של המשכיות – "משואה לתקומה" – וזאת חמש שנים בלבד לאחר שהוכרזה עצמאותה.

כך עולה מדבריו של שר החינוך והתרבות פרופ' בן ציון דינור בעת שהציג את החוק בקריאה ראשונה בפני מליאת הכנסת:

"שם המפעל 'יד ושם' משמעותו היא לא רק מקום, אלא גלומה בו המשמעות, שהמקום הוא ירושלים. כאן לב האומה, כאן לב ישראל, כאן צריך הכל להתרכז" (ד"כ 14, 1313 (התשי"ג); לדיון בפועלו של דינור כמי שהביא לחקיקתו של חוק זה ועמד בראש יד ושם בשנים הראשונות לקיומו, ראו: בעז כהן הדורות הבאים – איככה ידעו? לידתו והתפתחותו של חקר השואה הישראלי 71-83 (2010)).

ביטוי דומה להנחה זו נמצא גם בדיוני ועדת המשנה לחוק ובדיון במליאת הכנסת בעת שהובא החוק לקריאה שניה ושלישית:

"החוק אומר להנחיל את כל הלקח במובנו הרחב ביותר ... הוא מכיל קודם כל את האזהרה הגורלית מפני מה שעלול לקרות לעם בלי מדינה ובלי עצמאות פוליטית" (דבריו של ח"כ אלימלך שמעון רימלט בשם ועדת המשנה לחוק, ד"כ 14, 2407 (התשי"ג)).

במובן זה, הקמתו של מוסד יד ושם נועדה לא רק "להניח מצבת-עד" לשואת העם היהודי, אלא ביקשה להעביר בנוסף לקח חינוכי "למען העתיד", באמצעות "הזהרה

והתראה" (ראו דברי ח"כ אלעזר פרי, שם, בעמ' 2404; על משמעותו של החוק ראו עוד, בין היתר: רוני שטאובר הלקח לדור, שואה וגבורה במחשבה הציבורית בארץ בשנות החמישים 84–95 (2000); תהלה דרמון מלכה בין ניצולים לנספים: נעדרים לאחר השואה 257–260 (מחקר לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, אוניברסיטת בן גוריון שבנגב – החוג להיסטוריה של עם ישראל, 2018)).

לקח זה מוטמע עד היום בשביליו של מוזיאון "יד ושם". המבקר במוזיאון יד ושם מתרשם מהתצוגה ההיסטורית המאורגנת באופן כרונולוגי: מהחיים העשירים של הקהילות היהודיות באירופה בתקופה שקדמה לעליית הנאצים לשלטון, דרך שלבי תכנון וביצוע "הפתרון הסופי" ועד לשחרור המחנות על ידי בעלות הברית (ראו: ערן נוימן "נופי שואה מונומנטליים ביד ושם" דפים לחקר השואה כא, 35, 42–45; מולי ברוג יד ושם למי? 104–106 (2019)).

התיעוד ההיסטורי הוויזואלי ממחיש למבקר את הממדים העצומים של החורבן וההרס שזרעה האידאולוגיה הנאצית, ואת הזוועות שביצעו ידי אדם תחת משטר גזעני ופשיסטי.

מסרים אלו ניצבים באופן חד וברור גם בפני אותם אישים המבקרים במוזיאון, אשר על פי הנטען בעתירה שותפים לביצוע פשעי מלחמה ורצח עם בארצם שלהם, ובכך משמשים אותם מסרים הן כתמרור אזהרה הן כביטוי לעמדתה המוצהרת של מדינת ישראל בהוקעה ובגינוי של כל משטר או אדם החותר תחת עקרונות דמוקרטיים והרומס בפעולותיו את ערך קדושת החיים.

אפשר שתפיסת יסוד זו היא אשר עמדה בבסיס סעיפי ההחלטה אשר קבעו כי כבר ביום הראשון לביקורו של ראש מדינה זרה או ראש ממשלה זרה, וכן במהלך ביקורו של שר החוץ של מדינה זרה, יבקרו האורחים ביד ושם ויניחו בו זר זכרון. אין זה כי אם מסר הצהרתי שמבקשת כאמור מדינת ישראל להעביר באשר להנחלת הזכרון ההיסטורי של השואה והנצחת קרבנותיה, אך לא פחות מכך, באשר לעמדתה בדבר הצורך בהתגייסות בין-מדינתית למניעת ביצוע פשעי השמדת עם גם בהווה, כאחד מלקחי העבר.

3. נקודת מבט זו, השונה בתכלית מעמדת העותרים, מלמדת על מורכבותה הערכית של הסוגיה העומדת בבסיס העתירה, ועל כך שישנם שיקולים שונים בתכלית שעל משרד החוץ (המשיב 1) – שהוא הגורם האמון על ביצוע ההחלטה – להביא בחשבון במסגרת תיאום וגיבוש תכני הביקור של אישים ממדינות זרות.

בחינה זו מדגימה אפוא היטב מדוע יש להותיר את קביעת המדיניות הראויה בידי גורמי המקצוע האמונים על כך, ואין זה עניין לבית המשפט לענות בו.

אף אני סבור על כן כי יש לדחות את העתירה.

ש ו פ ט

השופט א' שטיין:

הנני מצטרף לאמור בפסק דינו של חברי, השופט נ' סולברג, ולהערותיו של חברי, השופט י' אלרון. כמו חבריי, גם אני סבור כי דין העתירה להידחות. אוסיף, כי הייתי דוחה את העתירה על הסף גם אם זו לא היתה כוללנית — זאת, מאחר שלא מצאתי בה שום טענה שניתן לשייכה, ולו בדוחק, לעולם המשפט, ומאחר שהסמכות להורות לממשלה כיצד לנהל את מדיניות החוץ של מדינת ישראל לא מצויה בידינו.

ש ו פ ט

הוחלט פה אחד לדחות את העתירה כאמור בפסק דינו של השופט נעם סולברג.

ניתן היום, כ"ה בתמוז התש"ף (17.7.2020).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט